

O postanku Poeove pesnitve »Krokar». Edgar Allan Poe pójasnjuje v eseju «The Philosophy of Composition» (Filozofija pesniškega ustvarjanja) način svojega umetniškega ustvarjanja vobče in fenomenalne pesnitve «Krokarja» posebej. To pesem je baje gradil od zadaj na spredaj liki Godwin svoje delo «Caleb Williams». Njegovo izvajanje je kljub dozdevni paradoksalnosti dokaj zanimivo, ker se krije često z izsledki sodobnih psihoanalitičnih literarnoznanstvenih teorij. Ne oziraje se na zunanje motive — resnične ali izmišljene dogodivščine — polaga Poe kot pristen lirik važnost na d o j e m, ki ga napravi stvar na našo dušo. Temu dojmu, ki se pojavlja v nejasnih obrisih v pesnikovi duši, išče primerne ozadja, narativa. Izmed raznih dojmov sprejema le n o v e i n z a n i m i v e. Z racionalistično doslednostjo razlaga nato konstruiranje svojega «Krokarja» korak za korakom. Povod mu ni bil zunanji dogodek niti intuicija, temveč izdeloval ga je s precizno in strogo doslednostjo matematičnega problema. Zgodovina elaborata se pričinja s pesnikovo namero. podati javnosti delo, ki bi ustrezalo splošnemu kakor tudi kritičnemu okusu. Motiv te namere pa Poe skrbno zamolči «kot za pesnitev ko tako brezpomemben». Ker mu je šlo predvsem za e n o t n o s t d o j m a, si je zamislil primerno k r a t k o pesnitev (kakih 100 vrstic), ker le kratka pesem more biti dovolj i n t e n z i v n a, da izzove krepak dojem. Pesem naj služi edinole Lepoti, dočim naj služi Resnici proza. Lepota mu je istovetna z dojmom, ki ga vzbudi v duši kratka, intenzivna, preprosta pesem, a izraža se najpopolneje v t o n u žalosti, melanholije, ki izvablja solze. Da bi dal zaželenemu dojmu kar najkrepkejšega izraza, si je izbral enoten, kratek pripev (refrain), ki, ponavlja se za sleherno izraženo misljo, krepí dojem v čitateljevi duši. Izbral je intenzivno besedo «nevermore» (nikdar več) s krepkim samoglasnikom o in plodovitim soglasnikom r, ki se razen tega spričo večnostnih perspektiv, ki jih odpira v naši duši, dá spraviti v logično zvezo z desideratom melanholije. Ker se mu je dozdevalo razumnega človeka nevredno, da bi ponavljal v eni sapi ta papagajski «nikdar več», je nadomestil človeka s krokarjem, ki je mimo tega po ljudskem verovanju v zvezi z najžalostnejšim (po Poe-u najlepšim) dogodkom v človeškem življenju — s smrtjo. Ta najžalostnejši (po Poe-u najboljši) dogodek je najpopolneje prikazan s smrtjo lepe, mlade ljubice. Za to ljubljeno žalujočega ljubimca je nato Poe spravil v zvezo z grozo zbujajočim dvogovorom s krokarjem. Deloma praznoveren, deloma v lastni tugi uživajoči študent polaga ptiču na jezik sugestivni odgovor «nikdar več». Krokarjev umni, introspektivni odgovor nas draži in mika. spočetka naivno in radovedno, naposled pa nas napolni z grozo in obupom. ki doseže vrhunec v napetem vprašanju: «Prerok,» pravim, «to ti bodi,» itd. Tu je klimaks pesnitve, ki napravi na našo dušo najsilnejši dojem. Po Poe-ovi teoriji je torej tukaj pričetek pesmi. In sam pravi, da je to kitico najprej napisal in po njej uravnal mero in ritem ostale pesnitve. Za prostor si je izbral svojo študijsko sobo, okusno opremljeno, z Minervinim kipom nad vrati, za čas konverzacije s krokarjem — pozno nočno uro, ko je mogel napol dremaje krokarja najprikladneje zamenjati s prikaznijo umrle ljubice in obrniti čitateljevo misel v transcendentalnost, tako da ostane naposled usodni krokar pred njegovimi duševnimi očmi kot večni simbol neminljivega, žalostnega spomina. — Ljubljanski Zvon objavlja prevod znamenite pesnitve «Krokar» v spomin sto in dvajsete obletnice pesnikovega rojstva. Griša.

Nagrade Francoske Akademije leta 1928. Med celo šumo nagrad, ki jih daje naslovnica, je največja (30.000 fr.) za miselno dramo s socialnimi in npravstve-